

Stanovisko prezídia Slovenskej rektorskej konferencie k zachovaniu akademickej samosprávy

Prezídium Slovenskej rektorskej konferencie („SRK“) konštatuje, že SRK nebola prizvaná k príprave novely vysokoškolského zákona. Prezident SRK Rudolf Kropil rokoval o neoficiálnej verzii návrhu novely vysokoškolského zákona 25. januára 2021 s predstaviteľmi ďalších orgánov reprezentácie vysokých škôl – predsedom Rady vysokých škôl Martinom Putalom a predsedom Študentskej rady vysokých škôl Filipom Šuranom. Predstavitelia orgánov reprezentácie vysokých škôl sa dohodli na spoločnom postupe pri vyjadrení sa k novele vysokoškolského zákona po jej zverejnení. Dňa 28. januára 2021 z iniciatívy SRK prijal prezidenta SRK minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Branislav Gröhling. Jedným z bodov rokovania bola aj novelizácia vysokoškolského zákona. Minister deklaroval, že po finalizácii návrhu novely bude táto predložená SRK. Minister školstva prisľúbil svoju účasť na zasadnutí SRK, na ktorom rektorkám a rektorom vysvetlí navrhované zmeny. Predpokladaný dátum konania tohto stretnutia je polovica februára 2021.

Prezídium SRK však so znepokojením konštatuje, že závažné legislatívne zmeny v oblasti vysokého školstva sa pripravujú a prijímajú v období pandémie. Teda v čase keď nie sú vytvorené podmienky na širokú verejnú diskusiu akademickej obce a jej akademickej samosprávy, ktorej sa tieto pripravované zmeny bytostne dotýkajú a výrazne ju obmedzujú. Prezídium SRK preto vyzýva kompetentné orgány, aby začali verejnú diskusiu k pripravovaným legislatívnym zmenám so všetkými reprezentáciami vysokých škôl, členmi akademických obcí vysokých škôl a univerzít a aby akceptovali pri svojich návrhoch názory, ktoré z týchto diskusií vzniknú. Prezídium SRK očakáva, že v zmysle platného zákona o vysokých školách minister školstva predloží návrh novely na vyjadrenie orgánom reprezentácie vysokých škôl a vytvorí dostatočný priestor na odbornú diskusiu o navrhovaných opatreniach v akademickej obci.

Európske univerzity majú spoločné základné hodnoty, úctu k poznatkom a dôkazom, kritické myslenie a otvorenú diskusiu, akademickú integritu a etiku, akademickú slobodu a inštitucionálnu autonómiu. SRK chápe akademickú samosprávu ako zdroj profesionálneho prístupu k výkonu celého rozsahu činností vysokých škôl a súčasne ako garanciu politickej neutrality, ktorá jej nevyhnutným predpokladom pre slobodu kritického myslenia o svete a jeho vedeckého skúmania. Tieto hodnoty sú základom všetkých aktivít univerzity ako takej. Ich vyváženie s legitímnymi spoločenskými očakávaniami a ochrana pred neprimeranými vonkajšími zásahmi sú spoločnou úlohou zodpovedných politikov a zástupcov akademickej obce.

SRK pokladá akademickú slobodu a autonómiu univerzít a vysokých škôl za základné prvky organizácie vysokoškolského vzdelávania tak, ako to zdôrazňuje aj Európska asociácia univerzít v duchu Magny Charty Universitatum. Rektorky a rektori slovenských vysokých škôl už na svojom 94. zasadnutí v Banskej Bystrici prijali vyhlásenie k zachovaniu akademickej samosprávy. Toto vyhlásenie je verejne dostupné na webovom sídle SRK.

29. januára 2021

Prezídium Slovenskej rektorskej konferencie

Vyhlásenie SRK k zachovaniu akademickej samosprávy

Slovenská rektorská konferencia („SRK“) sa oboznámila s „*Národným integrovaným reformným plánom*“ Ministerstva financií SR a považuje ho v časti Vysoké školy za solídny základ verejnej diskusie. Mnohé myšlienky v tomto dokumente vnímame pozitívne. Stotožňujeme sa s potrebou inovovať a spružniť systém riadenia vysokých škôl formou posilnenia manažérskych prvkov a rozumného vyváženia kompetencií orgánov akademickej samosprávy.

V žiadnom prípade sa nemôžeme stotožniť s navrhovaným oklieštením akademickej samosprávy. V navrhovanej verzii ho vnímame ako faktický koniec autonómnosti vysokého školstva v SR.

Vyjadrujeme kategorický nesúhlas s navrhovaným modelom, v ktorom sa voľba akademických funkcionárov presúva z rúk akademických senátov na novokreované správne rady. Akademické slobody stelesnené v systéme akademickej samosprávy považujeme za zásadný výdobytok „Novembra 1989“ a za nadviazanie na akademické privilégia stredovekých univerzít, k odkazu ktorých sa hrdo hlásime. Vysoké školy sú nositeľmi princípov humanizmu, altruizmu, slobody a ľudskej dôstojnosti. Zachovajme si tieto princípy i do budúcnosti pri riešení neľahkých úloh, ktoré našu spoločnosť čakajú. Veríme, že vysoké školy zohrajú v tomto procese rovnako nezastupiteľnú úlohu ako v minulosti.

V Banskej Bystrici 6. októbra 2020